

دانشگاه قم؛ دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی رابطه عقل و دین از منظر مکتب تفکیک و نقد آن
از منظر مرحوم علامه طباطبایی و استاد جوادی آملی

استاد راهنما:

عسکر دیر باز

استاد مشاور:

عباس ایزد پناه

نویسنده:

میثم ابراهیمی

تاریخ نگارش:

چکیده:

عقل نقش بارزی در تقویت دین داشته و دین نیز در ترویج تعقل گام‌های موثری برداشته است، بین این دو رابطه تنگاتنگی برقرار است. به علت مطرح شدن برخی از موضوعات از جانب دین که یا از دسترس عقل خارج است و یا هر کسی ظرفیت فهم آنها را ندارد، به ظاهر نوعی ناسازگاری بین این دو منبع معرفت‌زا حاصل می‌شود. حل ناسازگاری ظاهری میان این دو، سبب پیدایش جریان‌های فکری همچون «مکتب تفکیک» شده. تفکیکیان بیان می‌کنند که اساساً میان معارف بشری - از هر قبیل که باشد - و معارف وحیانی تفاوت ماهوی وجود دارد. هماهنگی میان عقل (فلسفی) با دین امری ناشدنی و غیر ممکن است. در مقابل، گروهی قائل به هماهنگی عقل و وحی در طریق کسب معرفت دینی هستند و معتقدند، بدون استفاده هم‌گرا از این دو موهبت الهی، امکان رسیدن به شناخت متعالی دین وجود ندارد. دو حکیم متأله یعنی علامه محمد حسین طباطبایی و شاگردانشان و همچنین استاد جوادی آملی به عنوان دو نماینده تمام عیار گروه اخیر هستند. ضمن بیان دیدگاه مکتب تفکیک در خصوص رابطه عقل و دین، به نقد این دیدگاه با تکیه بر آراء این دو حکیم می‌پردازیم. با توجه به اعتبار عقل از نظر دین و استحکام معرفتی بدیهیات عقلی می‌توان نحوه‌ای از استقلال برای عقل در حوزه دین قائل شد.

واژگان کلیدی:

رابطه عقل و دین